

WADNIEMENSKI

KURIER POŁSKI

Orzeszkowej 13 tel. 166
 Redakcja otwarta od 12-11 5-6
 Administracja 10-11 4-6
 Prenumerata miesięcznie zł. 4.
 z odnośniami i przez pocztę 4 zł. 50 gr.

№ 232 Rok II.
GRODNO
 niedziela 23 sierpnia 1925 r.

OGŁOSZENIA: Za 1 wiersz m/m za tekstem 20 gr. Drobnie za wyraz 10 gr. Dla poszukujących pracy 5 gr. za wyraz. Miesięczne p/g umowy. Dla ogłoszeń układ stronicy 8-mi spaltowy. Każda nowa podwyżka taryfy, ogłoszona w nagłoku, obowiązuje wszystkie już przyjęte zamówienia bez uprzedniego zawiadomienia.

P
A
L
A
C
E

KINO

ulica Pocztowa № 4.

Najpotężniejszy dotąd niewidziany film!

UMIERAJĄCE NARODY

2 serie—16 aktów
razem

Z udziałem słynnych artystów **Heleny Makowskiej** i największego tragika doby obecnej **Pawła Wegenera** oraz **E. Nissen, F. Richard i O. Gerbuhr.**

Cud techniki i reżyserji!

Czarujące widoki Rzymu, Grecji i Macedonji.

Swieże kwiatki magistrackie w bukietcie teatralnym

Magistrat miasta, przegrawszy proces w Sądzie postanowił w inny sposób „odbić” się na dyr. Skąpskim.

Wiedząc o tem, iż wobec zaangażowania nowego zespołu przez dyr. Skąpskiego, wobec powodzenia, jakie wystawiona sztuka „Dybuk” osiągnęła, wobec tego, iż wszelkie nawoływania społeczeństwa żydowskiego do bojkotu teatru polskiego chybiły i agitacyjna mowa Prezesa Rady Miejskiej, inicjatora bojkotu, nie osiągnęła skutków, wybrał sobie teraz drogę, której można mu istotnie pozazdrościć.

Kto śledził przebieg całej sprawy teatralnej wie, iż dnia 20-go grudnia 1924 r. Magistrat m. Grodna udzielił dyr. Skąpskiemu pożyczki 3.000 zł na gaże dla artystów, którą to sumę dyr. Skąpski co do grosza rozdał pomiędzy swój były zespół.

(R-k wypłat dokonanych z tej kwoty podawaliśmy w n-rze 36 naszego pisma).

Pożyczka ta powinna być, według umowy, spłacona po 100 zł. tygodniowo do końca sezonu. Jako gwarancję na jej spłatę dyr Skąpski wydał 30 stożolowych weksli.

Pierwszy weksel w sumie 100 zł. został opłacony dn. 1-go stycznia, drugi nie mógł być już amortyzowany, gdyż artyści dn. 5-go zajęli teatr, otrzymawszy na to zgodę Magistratu, wbrew telegraficznemu sprzeciwowi dyr. Skąpskiego.

Zdawało by się, że prosta uczciwość nakazywała by w tym wypadku Magistratowi, który przecież we wszystkich procesach współdziałał z artystami, który wie dobrze o tem, że bez zgody Magistratu aktorzy teatru by nie zajmowali, przenieść ciężar pożyczki na tych, którzy ją pośrednio otrzymali, a następnie zabrawszy teatr pozbawili dyr. Skąpskiego wszelkich źródeł dochodów rujnując go materialnie.

Magistrat m. Grodna, który przy każdej okazji popierał „Zrzeszenie”, udzielał im pożyczek, subsydiował, zakupywał po niezapewnie niskich ce-

nach inwentarz, sprawiony przez „Zrzeszeniowców” powinien być również i sumę 2.900 zł. albo przenieść na rachunek swoich protegowanych, albo anulować i weksle dyr. Skąpskiemu zwrócić.

Takby dyktowała prosta logika i uczciwość.

Magistrat miasta jednak postąpił w inny sposób. Weksle, które były wystawione in blanco, już w miesiącu styczniu zostały zaprotestowane i obecnie służą do ostatecznego zrujnowania człowieka, dzięki wystawieniu na licytację jego ruchomego majątku.

Magistrat przyłączywszy się do artystów raz już zrujnował dyr. Skąpskiego, nie dotrzymując mu umowy dzierżawnej i pozwalając zająć teatr artystom, wbrew prawu i pomimo odwołania się dyr. Skąpskiego do opieki magistrackiej. Teraz po raz drugi, wykorzystując sytuację, chce uniemożliwić wogóle egzystencję dyr. Skąpskiego, któremu m. Grodna zawdzięcza założenie i utrwalenie teatru. Wykorzystując posiadane weksle, wbrew logice, prawu etyki i uczciwości, chce sprzedać (powiedzmy kupić) majątek dyr. Skąpskiego za bezcen, czem doprowadza już do kompletnej ruiny niewygodnego dlań kontrahenta.

W tej smutnej sprawie jest jeszcze jeden „kwiatek” wyższej etyki rządów naszego miasta. Wiadomo wszystkim, że Magistrat wytoczył dyr. Skąpskiemu skargę o naleźność za światło, jakkolwiek Prezydent wydał własnoręczną deklarację Departamentowi Sztuki, że teatr został zwolniony ze wszystkich świadczeń.

Nawiasowo powiemy, że w tej deklaracji, odpis której posiada dyr. Skąpski, wyszczególnione zostały w nader pochlebnych słowach wszystkie czyny i wielkie zasługi, jakie, wedle zdania Magistratu dyr. Skąpski położył przy prowadzeniu tutejszej artystyczno-kulturalnej placówki. Deklaracja była przez p. Prezydenta osobiście popartą w Departamencie wtedy, gdy bez zapewnienia

ze strony miasta o zwolnieniu teatru od opłaty za świadczenia, nie mogło być mowy o uzyskaniu subwencji Rządowej na prowadzenie teatru.

(O ciekawych losach losach tej subwencji, otrzymanej przez Magistrat od Rządu dla teatru, pomówimy innym razem).

Prócz tego w kontrakcie na sezon bieżący zawarowany był punkt, mocą którego teatr otrzymuje miesięcznie 850 kw. światła bezpłatnie.

Otóż o te światło, zawarowane przez Departament Sztuki i jednocześnie przyobiecane jako świadczenie bezpłatne, wytoczył Magistrat proces dyr. Skąpskiemu i z mocy zabezpieczenia powyższych „prawnych” pretensji trąduje dyr. Skąpskiego, biorąc do pomocy sumę, wynikłą z „etycznej” pretensji o pożyczkę na pensie dla aktorów przy pomocy których usunął Skąpskiego z teatru.

W dodatku proces ten dotychczas nie został ukończony i nader wątpliwe, aby skończył się pomyślnie dla Magistratu!

A co będzie jeżeli dyr. Skąpski proces wygra, jak wszystkie dotąd?

Jakie wtenczas wytoczy pretensje miastu za zrujnowanie go i sprzedanie mu w drodze licytacji ruchomości, stanowiących jego warsztat pracy?

Przecież licytacja, jak opiewa papier Komornika, odbyć się ma wyraźnie na

żądanie Magistratu m. Grodna, więc odpowiedzialność za stratę poniesie oczywiście miasto!

Magistrat nasz wyszedł dotychczas z walki z dyr. Skąpskim skompromitowany doszczętnie teraz zaś chce swą kompromitację odbić w gotówce i to w sposób zaszczytu mu nie przynoszący.

Patrząc na zestawienie takich danych, jak wytaczanie procesu dążącego do zlicytowania ruchomości teatralnych założyciela tutejszego teatru, 1-o za sumę, rozdaną tym, których Magistrat upoważnił do wyrupowania go z placówki, uniemożliwiający mu tem zarobkowanie, a temsamem wywiązanie się z zobowiązań, 2-o za sumę wynikłą z naleźności za coś od czego podwójnym dokumentem Skąpski został przez Magistrat najoficjalniej zwolniony, mimowoli nasuwa się pytanie, gdzie jest i co myśli ta część Rady Miejskiej, którą zwykliśmy eliminować od pojęcia określonego w historycznym wyrażeniu „sily końskiej”. Czy wiedzą o tem, czy zdają sobie sprawę, czy mieli sposobność zastanowić się ci uczciwi ze wszech miar ludzie nad etyką powyższego czynu i czy nie czują, że brak votum separatum z ich strony w tej brzydkiej sprawie stawia ich w nader nie pięknym świetle.

Teatr Miejski

dyrekcja Br. Skąpskiego
Dziś

po raz ostatni po cenach zniżonych

„DYBUK”

Dramatyczna legenda w 3 aktach An—skiego.

Początek o godz. 8.30 w.

„Antychryst”

Wojna i jej następstwa stały się niewyczerpanym tematem prac literackich i zarzuciły rynek księgarski mnóstwem dzieł beletrystycznych, pamiętników i t. p.

W porównaniu z istnym potopem podobnej literatury, niczem mała wysepka wśród niezmiernych oceanów w stanowią pracę dramatyczną, która oświetlałaby obiektywnie te tragiczne momenty naszych czasów.

Celem pomnożenia dorobku literatury scenicznej, znany tu literat rosyjski p. P. Kraczkiewicz, w ciągu 2-ech ostatnich lat pracował nad stworzeniem utworu scenicznego, mającego stanowić charakterystykę ostatnich lat.

W tych dniach właśnie sztuka zatytułowana „Antychryst” została ukończona. Autor nie tylko charakteryzuje w niej życie Rosji i tych warstw narodu, w których tkwi dotąd wiara w możliwość zjawienia się na ziemi królestwa ciemności, lecz przy pomocy wprowadzenia w akcję polskiego legionisty, przedzierającego się chyłkiem z bolszewickiego piekła do dalekiej ojczyzny, przeprowadza pewne analogie dzięki użyciu kontrastów i porównań tem ostrzej zarysowuje tło na którym rozwija się akcja tragedii narodu.

Autor daje w swej sztuce mocny typ żołnierza polskiego, który sterany poniewierką i żarty szalona tęsknotą do kraju, „idzie borem lasem przymierając z głodu czasem”, jeden tylko mając cel, ujrzeć rodzimym kraj, jedno pragnienie, przypaść ustami do świętej ziemi ojców i zrosić ją strumieniem serdecznych łez radości.

Po nad uczucie jednak szalonej miłości i tęsknoty do kraju, po nad uczucie Polaka na obczyźnie góruje w nim uczucie człowieka czującego ból cierpiącej ludzkości, uczucie Słowianina cierpiącego nad nędzą moralną i ostateczną poniewierką bratniego słowiańskiego narodu.

Ów wygnaniec — nędzarz życiowy, czuje się jednak potentatem ducha i tłumiąc w sobie porwy pracy go naprzód tęsknoty, zostaje w głuchym zagłębiu uralskim, gdzie jak stado wylekłych kurapatw z głowami schowanymi pod skrzydła, ukryła się grupka szczutej rosyjskiej inteligencji.

Upadek ducha tych skazańców wytworzony przejściami, a potęgowany wybrzykami będącymi wynikiem niskiego poziomu kultury mas robotniczych, czyni go niewolnikiem uczucia litości, nie pozwalającej mu porzucić tych bezwolnych ludzi, dla których jego siła woli oraz wiara w celowość i piękno świata, jest jak powietrze niezbędne im potrzebne do życia.

Walka między uczuciem Polaka a człowiekiem, stanowi główną linię przewodnią dramatu.

Dramat, który będziemy mieli sposobność ujrzeć na deskach naszego teatru, poświęcony został przez autora Marszałkowi Piłsudskiemu.

„Żydzi” Czirikowa

Ten dramatyczny utwór, po przejściu gwałtów w nieprzychylnych dlań sferach w tutejszym starostwie, uzyskał w Ministerstwie sankcję na prawo bytu, skąd opatrzone wszelkiego rodzaju gwałtami zabezpieczającymi mu swobodne oddechanie grodzieńskim powietrzem, powrócił, aby niebawem ukazać się na tutejszej scenie, jako utwór wystawiany na rzecz studentów rosyjskich kształcących się w Polsce.

Godnym zastanowienia jest fakt, jak wiele stosunkowo decyzji niższych

instancji ulega zmianom w Ministerstwie. Wskazuje to w wielu wypadkach na rażącą sprzeczność poglądów, jakie mają na dane sprawy różne zależne od siebie i dopełniające się wzajemnie instancje.

Stan męskiej chorągwi harcercskiej w Warszawie

Męska Chorągiew Harcerska w Warszawie należy do najliczniejszych w Polsce, dlatego też stan jej musi być przedmiotem specjalnej pieczy i władz harcercskich i społeczeństwa, zgrupowanego w Kołach Przyjaciół i Harcerstwa.

Troska ta jest celową i potrzebną i jak wskazują cyfry — skuteczną, a więc naprawdę przyjemną bo wydaje owoce.

Wprawdzie porównując cyfry dwóch ostatnich lat, nie zobaczymy wielkiej różnicy w liczbach, ale gdy głębiej wnikniemy w stan chorągwi, zobaczymy duży krok naprzód.

I tak w ciągu roku liczba harcerzy podniosła się z 3007 na 3042, zgrupowanych w 213 dawniej — obecnie 406, zastępach 29 dawniej — teraz 30, podzielonych nie na 3 ale na 9 hufców.

W tych suchych cyfrach uderza bardzo duży wzrost liczby zastępów, nie odpowiadający takiemu samemu wzrostowi innych liczb. Otóż ten podział na małe zastępy był wywołany troską władz harcercskich o pogłębienie pracy. A wiadomo, że bardziej intensywną jest praca małych grup, niż dużych, tego też chciały władze chorągwi i jak z cyfr widzimy, przeprowadziły to.

Istotnie też ubiegły rok przyniósł poważne wyniki tego zwrócenia bacności na pogłębienie wewnętrznej pracy. Jest to widocznie przedewszystkiem z liczby sprawności, uzyskanych przez harcerzy, a opartych na egzaminach z pewnych prac. Otóż tych sprawności w ubiegłym roku uzyskali harcerze 3840 p. podczas gdy poprzednio mieli ich zał. dwa 1167.

Jak z tego widać, praca chorągwi wre.

Zjazd białoruski

W dniu 15 sierpnia rb., w m. Baranowiczach w lokalu cyrku o g. 2 pp. odbył się zjazd przedstawicieli Białoruskiej ludności województw: Nowogródzkiego, Poleskiego, Wileńskiego i Białostockiego.

Zjazd został zwołany przez Centr. Komitet Białorusk. Spraw, który powstał w Warszawie w dniu 28 września r. 1924; (Kurjer Poranny) 22/X. 24 r. Nr. 290), a następnie w dniu 23-go marca r. b. przeniósł się do Baranowicz.

Na zjeździe przewodniczył prezes C.K.B.S. p. F. Ciawłowski. Obecnych było do 350 delegatów. Poruszano kwestje: polityczną, reformy rolnej, odbudowy, bezrobocia, przemysłu, szkolnictwa, organizacyjne i inne. Po bardzo gorących dyskusjach, wywołanych umyślnie przez obecnego na na zjeździe postać Białoruskiego klubu p. Rogule, uchwalono następujące rezolucje. W kwestji politycznej, zjazd przyszedł do porozumienia, że kresy białoruskie, pozostające dotąd w ruinach powojennych, nie mogą nadal służyć za teren walk politycznych i agitacji przeciw państwowym i że każdy białorusin, jako obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, stojąc na gruncie Państwowości Polskiej winien dbać o spokój i podniesienie dobrobytu Kraju.

W sprawie reformy rolnej, zjazd wyraził gorące pożądanie, by przy

parcelacji miejscowych obszarów były wzięte pod uwagę w pierwszej kolejności interesy miejscowej ludności.

W sprawie odbudowy, by dotąd jeszcze nie odbudowane, zrujnowane miejscowości otrzymały jaknajszybczej zapomógę rządową, zorganizowanie pomocy dla bezrobotnych, podniesienie przemysłu, w sprawie szkolni twa o szybkie otwarcie potrzebnej ilości szkół, w miejscowościach zaśg dzie tego wymaga miejscowa ludność otwarcie szkół białoruskich, jako też o nadanie praw istniejącym już szkołom białoruskim prywatnym.

Dokonano wyborów do Rady, której powierzono opracowanie programu i „statutu” i najszybsze zwołanie następnego walnego zjazdu.

Składy Rady następujący:
Z Baranowicz: pp.: Ciawłowski, jako

Ogłoszenia

Zgubiono książeczkę wojskową wydaną przez Powiatową Komendę Uzupelnień w Grudniu w dniu 14. IX 1923 r. rocznik 1894 na imię Jakuba Kuszniera. 1-3

Spalona została książeczka wojskowa wydana przez P. K. U. Grodno na imię Dominika Bury 3-3

Magazyn A. Zurjańskiego

ul. Dominikańska 7

I piętro telefon 284

poleca na sezon zimowy futra męskie i damskie gotowe oraz na obstatunek

na dogodnych warunkach i po cenach umiarkowanych

Przytem wielko wyprzedaż pałt gumowych. 5-10

SZCZURY I MYSZY
tępi
znana jeszcze przedwojną zeszłej skuteczności i nagrodzona wielkim medalem złotym na wystawie w Wiedniu

PASTA A. Załewskiego
w Rawie Mazowieckiej.

Uwaga: Nieszkodliwa dla zwierząt domowych i ptactwa. Zamówienia wysyła się pocztą za zaliczeniem. Zadać we wszystkich aptekach składach aptecznych.

Ukazał się nowy numer tygodnika
Wiadomości
Literackie
Adres Administracji:
WARSZAWA, Ś-to Krzyska 30
tel. 228-04.

ZAKŁADY GRAFICZNE

i PIERWSZA KRAJOWA FABRYKA KART DO GRY
Aleksander Łapin i S-ka

przyjmują zamówienia na wszelkie roboty

LITOGRAFICZNE

jak etykiety, plakaty, reklamy.

Specjalność mechanicznie gumowane etykiety dla browarów i gorzeln.

OD ADMINISTRACJI

Uprasza się Sz. P. Prenumeratorów miejscowych i z powincji o wpłacenie prenumeraty za m. sierpień i zaległych.

Czy jesteś już członkiem
cywilnego klubu sportowego?

CRESOVIA